

cesnet
“...”

ÚVOD DO PROBLEMATIKY PŘESNÉHO ČASU

Vladimír Smotlacha

Průmyslový den 28.4.2026

Praha

Doprava

Navigace

Věda

Finanční sektor

Přenosová soustava

Telekomunikace

Obrana

Co je „přesný čas“ ?

- záleží na aplikaci
- ve většině případů je požadována nejistota $1 \mu\text{s} - 1\text{ns}$
- o stabilní frekvenci lze hovořit při hodnotě pod 10^{-10}

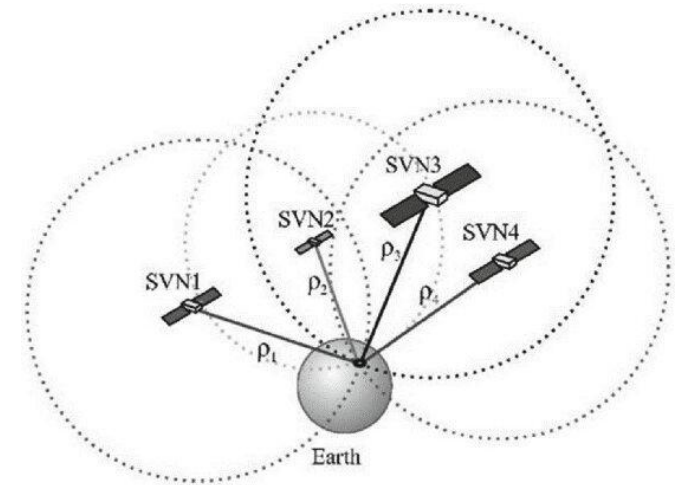
cesnet
"...."

PŘENOS ČASU A FREKVENCE

PNT – Positioning, Navigation, Timing

- integrovaný soubor funkcí pro určení polohy, trajektorie a času
- funkce jsou provázané a vzájemně závislé
  - typický příklad je GNSS (GPS, Galileo, GLONASS, BeiDou)
  - další příklady: eLoran, satelity LEO, ...
- komplexní implementace včetně lokálních sensorů
- přesnost času 1 μ s – 10 ns

Určení přesného času je u většiny PNT systémů prvotní, na něm závisí ostatní funkce

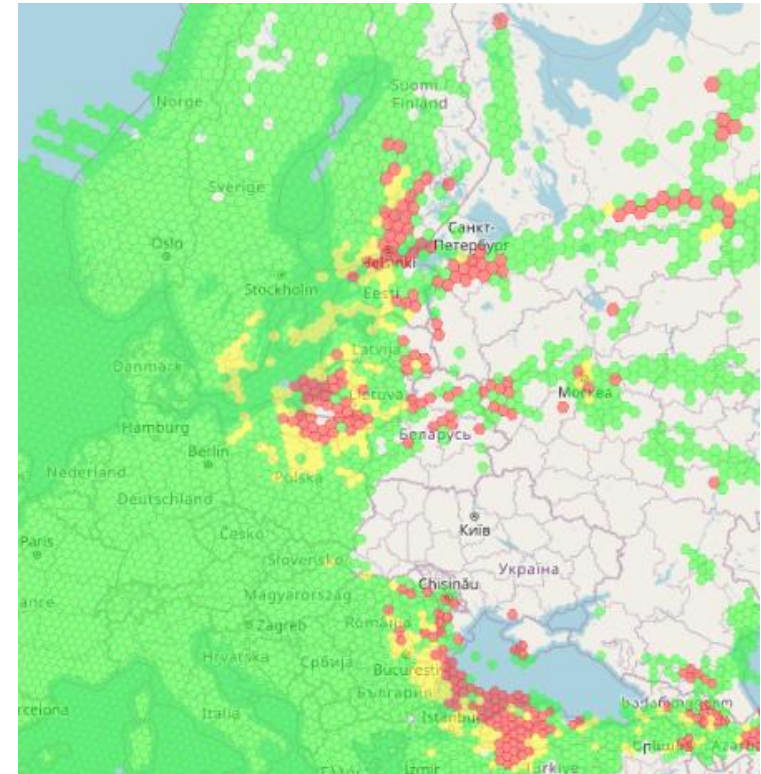
■ jamming

- přijímaný signál je rušen (úmyslně i neúmyslně) natolik, že není dostupný časový údaj ani poloha

■ spoofing

- podvržení nesprávného časového údaje a/nebo údaje o poloze

Závěr: **kritické aplikace se v současné době nemohou spolehnout na čas poskytovaný GNSS (Galileo slibuje problém v budoucnu řešit)**

přehled rušení 10. dubna 2026
<http://gpsjam.org>

■ co se stane když GNSS nebude funkční ?

- jinde se tím seriózně zbývají

■ v Norsku to zkusili vyčíslit

- náklady na ztrátu funkcí PNT na týden odhadnuty na 3,4 mld NOK (7,6 mld CZK)
<https://rntfnd.org/2026/04/10/norways-dependence-on-satellite-pnt-report/>
- zajímá tento problém někoho v ČR?

■ co s tím ?

- u nás se pravděpodobně žádné řešení nehledá
- v Norsku reálně plánují alternativní metody **distribuce času pomocí optické sítě**
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/stadig-viktigere-med-presis-tid-ber-ominnsspill-til-utredning/id3145038/>

Závěr: **kritické aplikace potřebují alternativní metody distribuce přesného času**

cesnet
“...”

VYUŽITÍ OPTICKÝCH VLÁKEN

■ Internet – optické vlákno zde není nutné

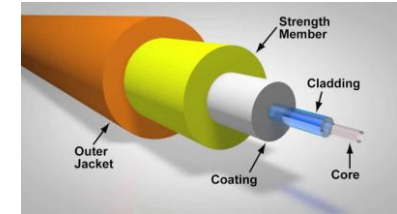
- standardní protokoly, které fungují i v jiném mediu
  - NTP, PTP (IEEE-1588)

■ optické vlákno + standardní transceivery

- typicky jde o transceivery typu SFP/SFP+
  - nestandardní metody (viz. přenos Praha – Vídeň)
  - White Rabbit – nejpřesnější standardizovaná metoda

■ optické vlákno + laser (zatím nestandardizováno)

- koherentní přenosy frekvence a času
- jednofotonové metody – spíše experimentální než rutinní

optický signál ve vlákně je citlivý na vnější vlivy

- teplota, vibrace, ohýbání, nárazy,...
- využití vlákna jako senzoru

ČVUT

ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

EXPERIMENTÁLNÍ TECHNOLOGIE PRO PŘENOS PŘESNÉHO ČASU

Laboratoř pokročilých kosmických technologií ČVUT v Praze

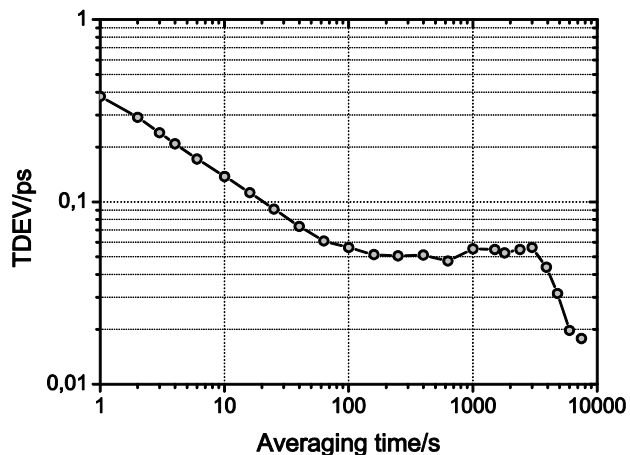
Polovodičové **detektory fotonů** se sub-ps stabilitou
(lavinové fotodiody v režimu detekce jednotlivých
fotonů)

Přístroje a metody pro měření času se sub-ps přesností a stabilitou

Přenosy času

(two-way time transfer TWTT)

v_1 : coax. kabel, < 1 km

v_2 : optické vlákno

[Metrologia 53 \(2016\), 18-26.](#)

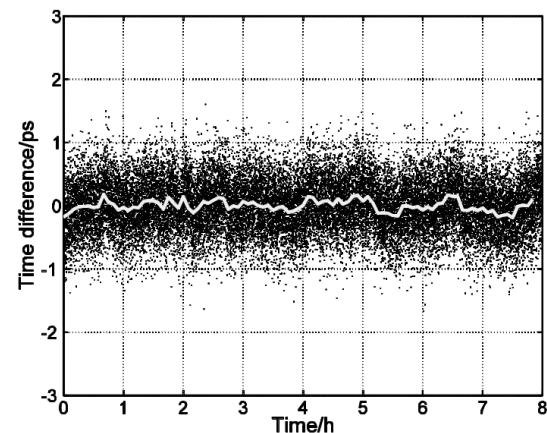
v_3 : jednotlivé fotony

[Proc. EFTF/IFC 2013, 86-89.](#)

všechny verze:

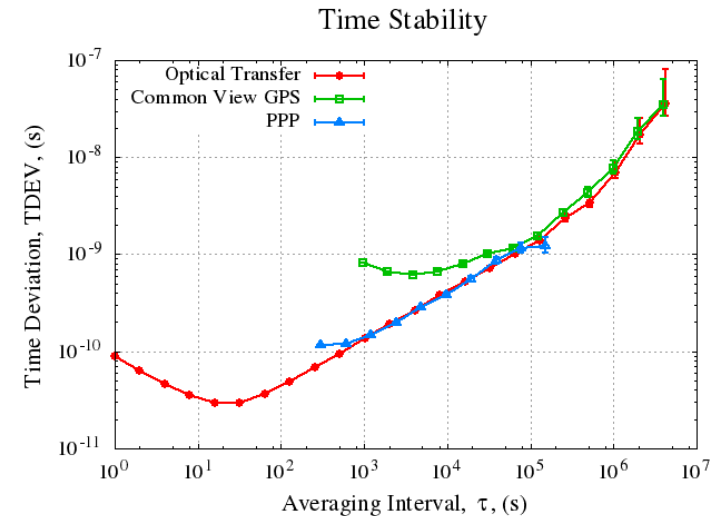
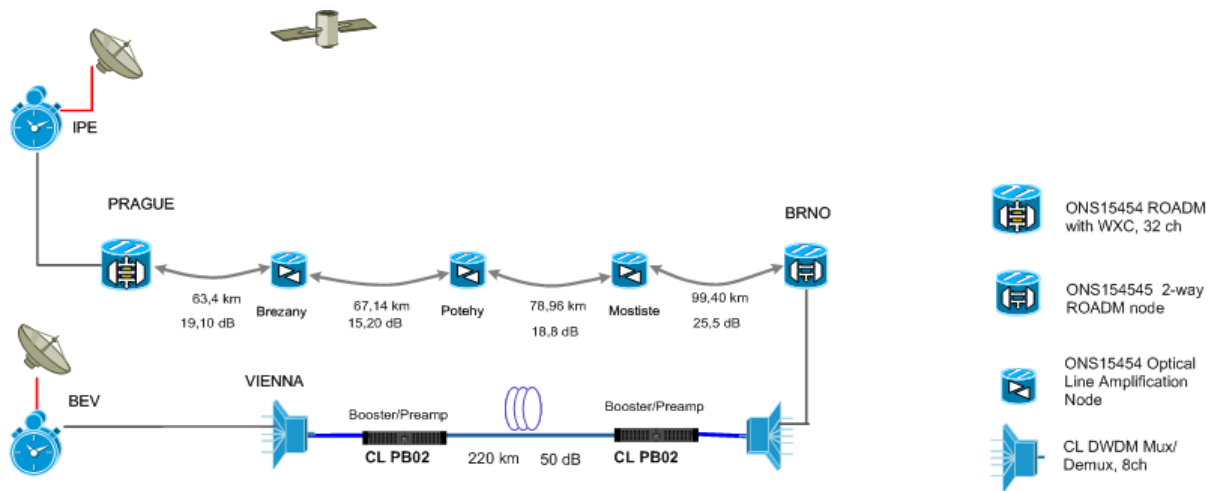
TDEV < 60 fs @ 100 až 10^4 s

dlouhodobá stabilita pod 1 ps

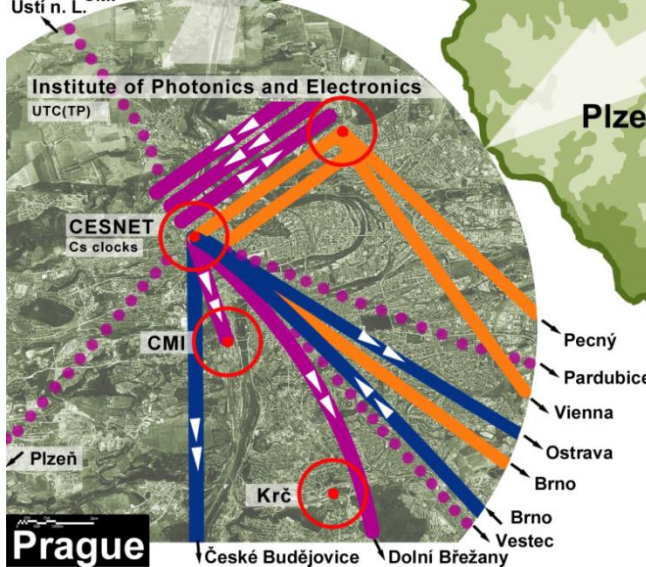
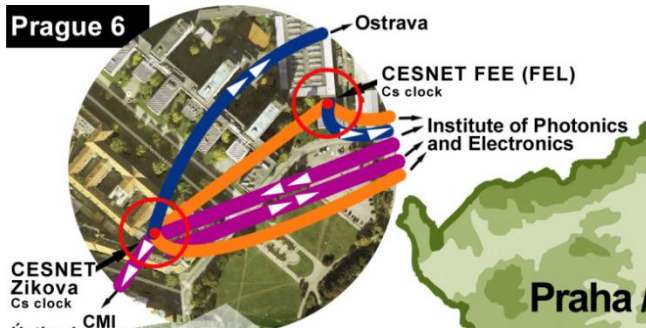

optické porovnávání časových stupnic UTC(TP) a UTC(BEV)

- adaptéry vyvinuty v Cesnetu
- délka trasy Praha – Vídeň 550 km
- v provozu od srpna 2011
- **první optické porovnávání stupnic dvou národních laboratoří na světě**

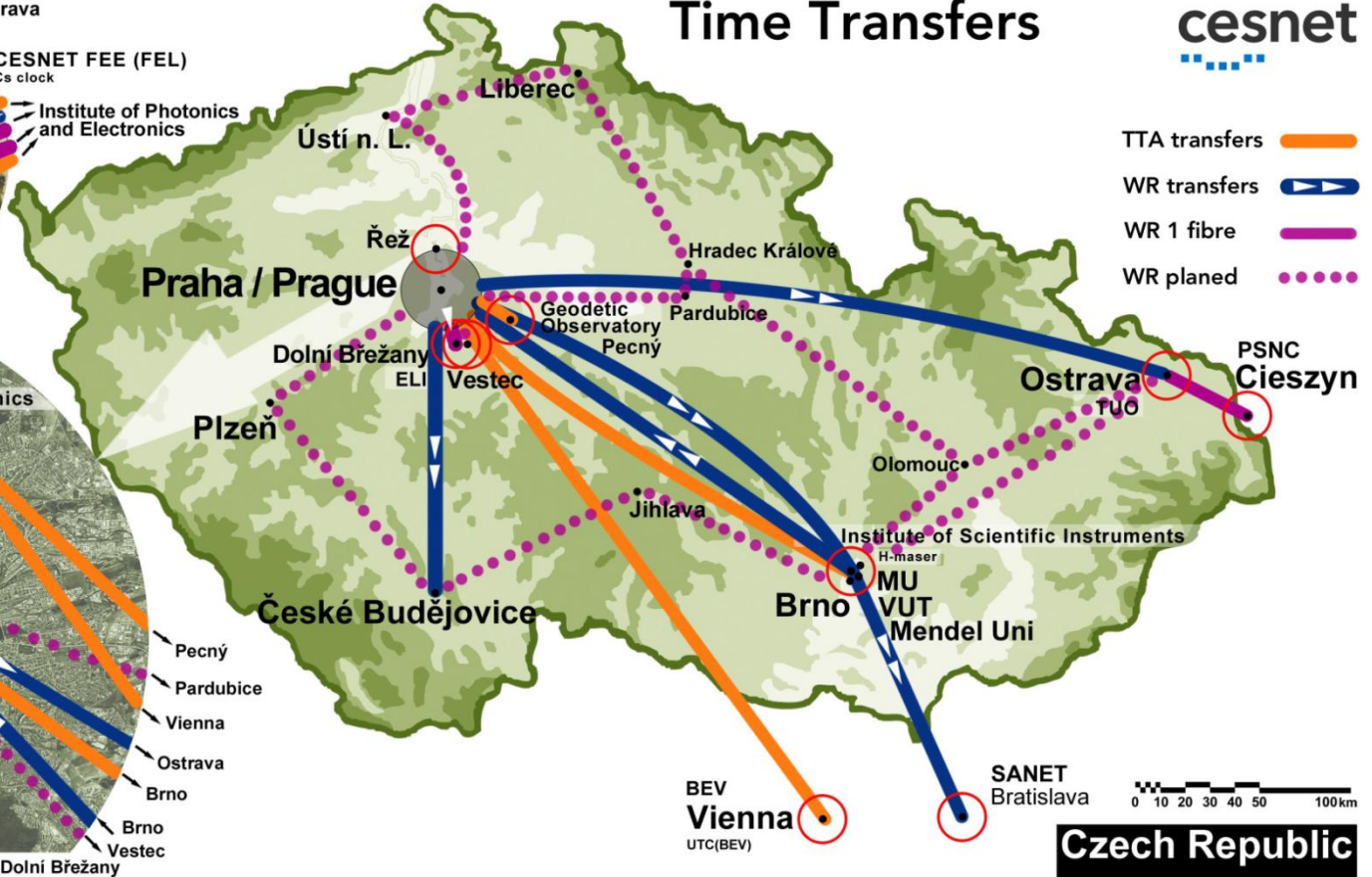

Prague 6

Time Transfers

- TTA transfers
- WR transfers
- WR 1 fibre
- WR planed

Prague

cesnet
"...."

DĚKUJI ZA POZORNOST

